

Kadın Hakları Konusunda 95 YIL ÖNCE NACİYE YOLDAŞ NE KONUŞMUŞTU?

Zeki Sarıhan tarafından yazıldı.
Çarşamba, 11 Mart 2015 08:44 -

Ardı arkası gelmeyen kadın cinayetleri ve kızlara yönelik ayrımcılık politikaları yüzünden 8 Mart Dünya Kadınlar Günü nedeniyle yapılacak toplantılarda kadınlarımız, bu yıl herhalde geçmiş yıllardakinden daha sert sözler söyleyecekler.

Tıpkı, 95 yıl önce Bakü Doğu Halkları Kurultayı'nda Türkiye delegelerinden Naciye Yoldaş'ın sözleri gibi.

Türkiye'de kadın mücadelesinin sanılandan daha eski bir tarihi var. Tanzimat'la (1839) başlayan modern Türkiye tarihinde, Batıdaki sanayi devriminin yarattığı yeni görüşler ve yeni hayat tarzı, Türkiye'de kadın sorununda da etkisini göstermeye başladı. Yüksek sınıflardan başlayarak kadınlar okumaya, yazı yazmaya, çeşitli mesleklere girmeye başladılar. Dernekler kurdular, dergiler çıkardılar.

Türkiye'de kadınları kitle halinde iş hayatına girmeye zorlayan, gene de sanayileşme değil, kadınların savaşlarda erkeklerden boşalan işleri yapmak zorunda kalmaları ve cephe için yardımcı hizmetlere koşmalarındır.

Ancak 1917 Sovyet Devrimi, kadın haklarına kökten bir anlayışı da getirmiştir. Aşağıda 1 Eylül 1920'de Bakü'de 235'i Türk 1891 kişiyle toplanan Doğu Halkları Kurultayı'nda Türkiye'den delege olarak katılan Naciye Yoldaş'ın konuşması bu gelişmenin ürünüdür.

Peçeyi atmaktan daha önemli haklar var

Naciye Yoldaş'a göre Doğunun kadınlarının şu anda başlattıkları hareket, düşüncesiz

Kadın Hakları Konusunda 95 YIL ÖNCE NACİYE YOLDAŞ NE KONUŞMUŞTU?

Zeki Sarıhan tarafından yazıldı.
Çarşamba, 11 Mart 2015 08:44 -

---

feministlerin baktığı gözle değerlendirilemez. Feministler, toplumsal hareket içinde kadının rolünü, narin bir bitkinin veya nazik bir taş bebeğin rolünden ileriye gidemeyeceğini savunmaktadırlar.

Doğunun kadınlarının başlattıkları hareket, dünyayı boydan boya aşan genel devrimci hareketin önemli ve zorunlu bir sonucudur. Doğunun kadınları, bazılarının çoğunlukla sandığı gibi peçesiz sokağa çıkma hakkını elde etmek için mücadele ediyor değillerdir. Çünkü peçe sorunu son plandadır. Eğer erkeklerle hak eşitliği uygulanmazsa insan toplumunun ilerlemesi imkânsızdır. Doğu toplumlarının geri kalmışlığı bunun kanıtıdır.

Naciye Yoldaş'a göre, Birinci Dünya Savaşı'nda Türk kadınlarının evini ve ailesini terk etmek zorunda kalması, erkeklerin buldukları yerleri işgal etmeleri, sırtlarında cephaneye ve savaş gereçleri taşımaları siyasal ve toplumsal eşitliğe atılmış bir adım değildir.

Naciye Yoldaş, 1908 devriminin başlarında kadınlar lehine bazı gelişmeler olduğunu inkâr etmemektedir ama bunların çok yetersiz olduğu kanısındadır. Kadınlar için İstanbul'da ve diğer bazı kentlerde birçok okulun açılması, bir kadınlar üniversitesi yaratılması yapılması gerekenlerin binde biri bile değildir. Türk hükümetinden zaten radikal kararlar alması beklenemezdi. Çünkü bu hükümetin siyaseti zayıfın güçlü tarafından sömürülmesine ve ezilmesine dayanmaktadır. Ancak İran, Buhara, Türkistan, Hindistan ve diğer Müslüman ülkelerde kadınların durumunun Türkiye'dekinden daha kötü olduğu da bir gerçektir. Kadınlara yapılan haksızlık hiçbir zaman cezasız kalmamıştır ve kalmayacaktır.

Erkeklerle tam eşitlik

Konuşmacı, halklara mutluluk götürme çabalarının kadınların gerçek yardımı olmadan kısır kalacağı kanısındadır. Bütün bu kötülöklere son vermek için sınıfsız bir toplum kurulması gerektiğini ifade eden Naciye Yoldaş, bu sonuca erişmek için bütün burjuvalara ve ayrıcalıklı

Kadın Hakları Konusunda 95 YIL ÖNCE NACİYE YOLDAŞ NE KONUŞMUŞTU?

Zeki Sarıhan tarafından yazıldı.
Çarşamba, 11 Mart 2015 08:44 -

---

sınıflara karşı bir savaş sürdürmenin gereğini vurgulamaktadır. Doğulu kadınlar, ayrıca erkeklerin zorbalığına karşı da savaşmaktadırlar. *“Siz Doğulu erkekler, eğer geçmişte olduğu gibi kadınların kaderine kayıtsız kalırsanız, emin olun ki ülkenizi ve kendinizi büyük bir tehlikeye atılıyorsunuz. O zaman biz haklarımızı kazanmak için diğer ezilenlerle birlikte ölümüne bir savaşa girişeceğiz”* diyen Naciye Yoldaş, bugünün erkek egemen toplumu için de devrimci kadınların çetin bir ceviz olduğunu göstermektedir.

Onun anlatımına göre kadın hakları şunlardır:

1. Haklarda tam eşitlik
2. Kadınlar için erkeklerinkiyle aynı ölçülerde genel ya da mesleki eğitim. Bütün meslekler, hiç ayırım yapılmadan kadınlara da öğretilmeli ve kadınlar her işte çalışabilmeli.
3. Evlilikte kadın ve erkek arasındaki haklarda eşitlik. Çok evliliğin kaldırılması.
4. Kadınların bütün yönetici kadrolara ve bütün yasal işlemlere kısıtlanmaksızın kabul edilmesi.
5. Bütün kent ve kasabalarda kadın haklarının koruyucusu kurulların örgütlenmesi.

Naciye Yoldaş, Kurultayda yaptığı bu konuşmayı şöyle bağlamıştır:

□ *“Hâlâ cehalet içinde olabiliriz. Hâlâ aşmak zorunda olduğumuz uçurumlar olabilir. Fakat biz korkusuzuz, zira biliyoruz ki gün doğumuna erişmek için geceyi aşmak gerekir.”*

Kadın Hakları Konusunda 95 YIL ÖNCE NACİYE YOLDAŞ NE KONUŞMUŞTU?

Zeki Sarıhan tarafından yazıldı.
Çarşamba, 11 Mart 2015 08:44 -
